

Vergaderjaar 2023–2024

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 2791

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 december 2023

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan voor de Raad Algemene Zaken van 12 december 2023.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H.G.J. Bruins Slot

GEANNOTEEERDE AGENDA RAAD ALGEMENE ZAKEN VAN 12 DECEMBER 2023

Op dinsdag 12 december a.s. vindt in Brussel de Raad Algemene Zaken (RAZ) plaats. Op de agenda¹ staan de voorbereiding van de Europese Raad (ER) van 14–15 december aanstaande, het Europees Semester, de evaluatie van de jaarlijkse rechtsstaatdialoog, EU-uitbreiding, de demografische veranderingen in Europa, het associatieakkoord met Andorra en San Marino, Toekomst van Europa/voorstel van het Europees Parlement op grond van artikel 48 VEU, een voorstel voor de oprichting van een EU-Atlantische macro-regionale strategie en het voorstel voor aanpassing van de verordening tot regeling van het taalgebruik. De Minister van Buitenlandse Zaken is voornemens deel te nemen aan deze Raad.

Vorbereidingen Europese Raad 14–15 december

Op de agenda van de Europese Raad (ER) van 14 en 15 december a.s.² staan vooralsnog de Russische agressie tegen Oekraïne, de situatie in het Midden-Oosten, EU-uitbreiding, het Meerjarig Financieel Kader, Veiligheid en Defensie, migratie en de Strategische Agenda 2024–2029.

RF/OEK

In voorbereiding op de ER zal de RAZ mogelijk spreken over de voortdurende Russische agressieoorlog tegen Oekraïne. Het kabinet bepleit snelle aanname van het 12e sanctiepakket, verhoging van de *European Peace Facility* via een *Ukraine Assistance Fund* en snelle besluitvorming over de Oekraïne-faciliteit voor herstel en wederopbouw. Het kabinet zal wederom het belang van *accountability* voor Oekraïne benoemen. Verder verwijst het kabinet naar de Geannoteerde Agenda van de Raad Buitenlandse Zaken van 11 december 2023 waar dit onderwerp zal worden besproken.

Midden-Oosten

In voorbereiding op de ER zal de RAZ mogelijk spreken over de situatie in het Midden-Oosten. Op het moment van schrijven is er nog geen informatie beschikbaar over de insteek van de discussie. Verder verwijst het kabinet naar de Geannoteerde Agenda van de Raad Buitenlandse Zaken van 11 december 2023 waar dit onderwerp zal worden besproken.

EU-Uitbreiding

Naar verwachting zal de ER van 14–15 december spreken over EU-uitbreiding en de gevolgen hiervan (absorptiecapaciteit). Zie separaat RAZ-agendapunt «EU-uitbreiding» in deze geannoteerde agenda voor toelichting hierop. Voor de Nederlandse inzet ten aanzien van absorptiecapaciteit verwijst het kabinet naar de geannoteerde agenda's en verslagen van de informele RAZ van 27 en 28 september^{3, 4}, de RAZ van 24 oktober^{5, 6} en de RAZ van 15 november^{7, 8}.

¹ Zie: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/CM-5576-2023-INIT/nl/pdf>.

² Zie <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/CM-13-2023-INIT/nl/pdf> en via Delegates Portal ST15005/23.

³ Kamerstuk 21 501-02, nr. 2712.

⁴ Kamerstuk 21 501-02, nr. 2717.

⁵ Kamerstuk 21 501-02, nr. 2718.

⁶ Kamerstuk 21 501-02, nr. 2775.

⁷ Kamerstuk 21 501-02, nr. 2778.

⁸ Kamerstuk 21 501-02, nr. 2788.

Meerjarig Financieel Kader

In voorbereiding op de ER zal de RAZ spreken over de door de Europese Commissie voorgestelde tussentijdse herziening van het MFK. Het Voorzitterschap heeft een discussiedocument verspreid met herschikkingsopties tussen de 8 en 23 mld. euro. Nederland dringt aan op een volledig overzicht met alle mogelijke financieringsopties. Op het moment van schrijven heeft het Voorzitterschap nog geen nieuw onderhandelingsdocument met de lidstaten gedeeld. Het is nog onzeker of het Voorzitterschap een onderhandelingsdocument voor de RAZ zal agenderen. Mocht dit het geval zijn, dan wordt uw Kamer hierover nader geïnformeerd.

Veiligheid en defensie

In voorbereiding op de ER zal de RAZ mogelijk spreken over veiligheid en defensie. Om opvolging te geven aan de Verklaring van Versailles van 10–11 maart 2023⁹ zal de discussie tijdens de ER zich naar verwachting focussen op de implementatie van het Strategisch Kompas, het opschalen van de defensie-industrie voor militaire steun aan Oekraïne en ook de bescherming van Europa, de aankomende *European Defence Industry Strategy* en het verbeteren van voldoende toegang tot zowel publieke als private financiering voor de Europese defensie-industrie. Het kabinet verwelkomt het toevoegen van deze punten aan de agenda en zal zich inzetten om de uitwerking van eerder gemaakt afspraken te bespoedigen in lijn met de constatering dat Europa meer verantwoordelijkheid moet nemen voor de eigen veiligheid.

Migratie

Het kabinet verwelkomt de agendering van migratie tijdens de ER van 14–15 december. De inzet van het kabinet blijft ongewijzigd, en richt zich op het hoog op de Europese politieke agenda houden van migratie, en voortgang bereiken door de implementatie van de Raadsconclusies van de Europese Raden in februari en maart 2023, en de conclusies van de President van de Europese Raad na de ER van juni en oktober 2023. Het kabinet acht het van belang dat de onderhandelingen tussen de Raad en het Europees Parlement over het Asiel- en Migratiepact op korte termijn worden afgerond en zal de Commissie blijven oproepen zich in te zetten voor het ontwikkelen van brede migratiepartnerschappen.

Strategische Agenda 2024–2029

In navolging van de informele top in Granada van 6 oktober jl. zal de RAZ in voorbereiding op de ER van 14–15 december mogelijk stilstaan bij het proces ter voorbereiding op de vaststelling van de Strategische Agenda van de Europese Raad voor 2024–29, naar verwachting in zomer 2024. Het kabinet zal hierbij uitdragen voorstander te zijn van een helder en ordentelijk proces.

Europees semester

De Raad zal van gedachten wisselen over het herfstpakket dat op 21 november door de Commissie is gepubliceerd in het kader van het Europees semester. Het pakket bestaat uit verschillende onderdelen waaronder de jaarlijkse analyse van groeiprioriteiten van de Europese Unie (*Annual Sustainable Growth Survey, ASGS*), het jaarlijkse rapport over het waarschuwingsmechanisme (*Alert Mechanism Report, AMR*) in het kader van de macro-economische onevenwichtigheidsprocedure

⁹ <https://www.consilium.europa.eu/media/54788/20220311-versailles-declaration-nl.pdf>.

(MEOP), het voorstel voor de aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone (eurozone-aanbeveling) en de opinies van de Commissie over de ontwerpbegrotingen die lidstaten medio oktober 2023 hebben ingediend bij de Commissie. Het kabinet verwelkomt het herfstpakket op hoofdlijnen. De appreciatie van het volledige herfstpakket wordt op dit moment uitgewerkt. De Kamer zal naar verwachting op 22 december 2023 een kabinetsappreciatie van het volledige herfstpakket ontvangen.

Evaluatie jaarlijkse rechtsstaaddialogoog

De Raad heeft de afgelopen maanden de jaarlijkse rechtsstaaddialogoog geëvalueerd. Het Voorzitterschap zet in op aanneming van Raadsconclusies hierover. Uw Kamer is in de geannoteerde agenda¹⁰ en het verslag¹¹ van de RAZ van 10 juli jl. en in de geannoteerde agenda¹² en het verslag¹³ van de RAZ van 19 september jl. geïnformeerd over het proces van de evaluatie en de Nederlandse inzet.

Het kabinet kan zich vinden in de door het Voorzitterschap voorgestelde Raadsconclusies: het is een gebalanceerde tekst waarmee in lijn met de Nederlandse inzet en het overgrote deel van de lidstaten, de bestaande praktijk wordt vastgelegd. Om te zorgen voor een betere spreiding is er in de voorliggende conclusies voor gekozen de rechtsstaaddialogoog vier keer per jaar te agenderen: één jaarlijkse horizontale dialoog voor de bespreking van algemene trends en ontwikkelingen, en drie landenspecifieke dialogoog, waarbij per keer de staat van de rechtsstaat van vier lidstaten wordt besproken. Het kabinet kan deze aanpassing steunen. Conform de Nederlandse inzet wordt de complementaire rol van de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken in de conclusies erkend. Het kabinet blijft zich er de komende tijd voor inzetten dat het rechtsstaatrappoort ook in deze vakraad op structurele basis wordt besproken. Tevens ziet het kabinet een rol weggelegd voor de Raad Onderwijs, Jeugdzaken, Cultuur en Sport voor de bespreking van de Mediapijler van het rapoort. Ook acht het kabinet het positief dat er in de conclusies aandacht wordt besteed aan het betrekken van andere stakeholders, zoals het maatschappelijk middenveld, journalisten en parlementariërs bij het bespreken van onderwerpen op het gebied van de rechtsstaat. Het kabinet had echter graag gezien dat de evaluatie was aangegrepen om, in lijn met de toezegging van de Minister van Buitenlandse Zaken van 27 januari 2021, de mogelijkheden te onderzoeken om de transparantie rondom de rechtsstaaddialogoog in de Raad verder te vergroten. Hier was echter onvoldoende steun voor.

Het is de verwachting dat het overgrote deel van de lidstaten de voorliggende conclusies kan steunen. Twee lidstaten verzetten zich tegen de conceptconclusies. Deze lidstaten zijn van oordeel dat de rechtsstaaddialogoog niet enkel gebaseerd moeten zijn op het rechtsstaatrappoort, maar op meer uiteenlopende bronnen. Ook zijn deze twee lidstaten van oordeel dat de verschillende rechtsstaatinstrumenten elkaar te veel dupliceren, hetgeen volgens hen in strijd is met de uitgangspunten van de dialoog. Zij wijzen hierbij onder andere op de overlappende thematiek van de rechtsstaaddialogoog en de lopende Artikel 7 procedures tegen Polen en Hongarije. Nederland zal tijdens de aankomende Raad benadrukken dat de instrumenten verschillende doelen nastreven en elkaar juist versterken en zal deze lidstaten nadrukkelijk oproepen de voorliggende conclusies te

¹⁰ Kamerstuk 21 501-02, nr. 2690.

¹¹ Kamerstuk 21 501-02, nr. 2701.

¹² Kamerstuk 21 501-02, nr. 2708.

¹³ Kamerstuk 21 501-02, nr. 2713.

steunen. Aanname van Raadsconclusies vergt consensus. Indien dit niet haalbaar blijkt te zijn, is de verwachting dat het Spaanse voorzitterschap zal inzetten op conclusies van het voorzitterschap.

EU-uitbreiding

De Raad zal spreken over het jaarlijkse uitbreidingspakket dat de Europese Commissie op 8 november jl. presenteerde. Het uitbreidingspakket bevat landenrapportages over de voortgang in het toetredingsproces van de tien (potentiële) kandidaat-lidstaten: Albanië, Bosnië en Herzegovina, Georgië, Kosovo, Moldavië, Montenegro, Noord-Macedonië, Oekraïne, Servië en Turkije. Ook zal naar verwachting het door de Commissie voorgestelde Groeiplan voor de Westelijke Balkan besproken worden. Uw Kamer zal begin december de kabinetsappreciatie ontvangen over het uitbreidingspakket van de Commissie, die tevens de basis vormt voor de Nederlandse inzet bij de voorbereiding van de Raadsconclusies over het uitbreidingspakket.

Demografische veranderingen EU

Naar aanleiding van de eerdere bespreking van de door de Commissie opgestelde demografie toolbox tijdens de RAZ van 24 oktober jl. bespreekt de Raad conclusies over de beheersing van de demografische veranderingen in Europa. Op het moment van schrijven is het nog niet duidelijk hoe deze conclusies eruit komen te zien. Aangezien alle lidstaten te maken hebben met demografische uitdagingen en de grensoverschrijdende aspecten hiervan, verwelkomt het kabinet de discussie hierover binnen de Raad. Het kabinet kijkt dan ook met interesse uit naar de conclusies en zal bij het vaststellen hiervan rekenschap geven van de problematiek zoals in Nederland rondom een hoge bevolkingsdichtheid. De bredere inzet van het kabinet is reeds met uw Kamer gedeeld in het BNC-fiche.¹⁴

Onderhandelingen associatieverdrag Andorra en San Marino

De Raad zal naar verwachting stilstaan bij de onderhandelingen tussen de EU en San Marino en Andorra. Het streven van beide onderhandelingspartijen is om voor het einde van dit jaar een onderhandelaarsakkoord te bereiken. De onderhandelingen zijn in 2015 gestart en hebben als doel om de huidige afzonderlijke akkoorden te bundelen en om verdere integratie van de microstaten in de EU interne markt mogelijk te maken¹⁵. In september zijn de onderhandelingen op verzoek van Monaco met dit land stilgelegd.

Het kabinet is positief over de voortgang die de afgelopen maanden is geboekt in de onderhandelingen over een associatieakkoord. Het kabinet zal een definitieve positie innemen wanneer het associatieakkoord naar verwachting begin 2024 ter besluitvorming aan de RAZ zal worden voorgelegd. Daarbij zal speciale aandacht uitgaan naar de afspraken over financiële dienstverlening, met het oog op het bewaken van de integriteit van de EU financiële dienstensector.¹⁶

¹⁴ Kamerstuk 22 112, nr. 3841.

¹⁵ 146317.pdf (europa.eu).

¹⁶ Kamerstuk 22 112, nr. 1534.

Voorstel voor oprichting van een EU-Atlantische macro-regionale strategie

Het Spaanse voorzitterschap heeft als informatiepunt een mogelijk voorstel voor een nieuwe macro-regionale strategie (MRS) voor het Atlantisch oceaangebied geagendeerd. De macro-regionale strategieën (MRS'en) van de EU zijn beleidskaders die zijn opgezet door EU-lidstaten en niet-EU-landen binnen een bepaald geografisch gebied om gezamenlijk uitdagingen aan te pakken en kansen te benutten door gedeelde doelstellingen voor de lange termijn vast te stellen. Leidende principes voor deze strategieën zijn dat er geen nieuwe EU-fondsen worden opgericht, dat er geen extra EU-structuren worden voorgesteld en dat er geen nieuwe EU-wetgeving wordt gemaakt. Het idee is om bestaande fondsen en beleid beter op elkaar af te stemmen, op zowel EU-, nationaal, als regionaal niveau en te vertrouwen op bestaande instanties voor de uitvoering. Het kabinet wacht op meer concrete informatie over dit voorstel voordat er een definitieve positie kan worden ingenomen.

Voorstel aanpassing verordening tot regeling van het taalgebruik

Het Spaanse voorzitterschap heeft opnieuw het voorstel voor aanpassing van de verordening tot regeling van het taalgebruik¹⁷ op de agenda van de RAZ geplaatst. Het voorstel van Spanje is om het Baskisch, Galicisch en Catalaans tot officiële EU-talen te maken. Tijdens de RAZ van 15 november jl. informeerde het Spaanse voorzitterschap de lidstaten dat het op 13 november jl. een gewijzigd voorstel heeft gedeeld.¹⁸ Daarnaast benoemde het Spaanse voorzitterschap dat de Commissie een kostenanalyse aan het maken is. Op het moment van schrijven is deze nadere kostenanalyse nog niet bekend. Nadat deze kostenanalyse is ontvangen zal de discussie op technisch niveau gestart worden. Het voorzitterschap heeft in de agenda aangegeven het voorstel eventueel als een besluit voor te leggen. Het kabinet acht besluitvorming hierover prematuur. Verder hecht het kabinet aan taalverscheidenheid in de EU en dringt in relatie tot dit voorstel samen met de andere lidstaten aan op besprekingen op technisch niveau op basis van een analyse van de juridische en financiële gevolgen van het voorstel en van de verhouding van het voorstel tot andere regionale talen in de EU.

¹⁷ Verordening nr.1 van 15 april 1958 tot regeling van het taalgebruik in de Europese Economische Gemeenschap (1958).

¹⁸ In te zien via Delegates Portal: ST14958/23.